

Sygn. akt III AUa 1109/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Irena Raczkowska (spr.)

Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska

SO del. Anna Michalik

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 r. w Warszawie

sprawy (...)

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W.

o wysokość renty rodzinnej

na skutek apelacji M. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 stycznia 2013 r. sygn. akt XIV U 987/12

oddala apelację.

Sygn. akt IIIAUa 1109/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 stycznia 2013r. (sygn. akt XIV U 987/12) oddalił odwołanie M. C. od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z dnia 18 stycznia 2012 r., a którą to decyzją organ emerytalny odmówił jej wypłaty zwiększenia renty rodzinnej za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r.

Sąd Okręgowy ustalił, że z danych zawartych w aktach emerytalnych W. C. wynika, iż z dniem 15 lipca 2002r. skreślono ze stanu ewidencyjnego mjr W. C. s. Z. z powodu zgonu. W aktach znajduje się odpis skrócony aktu zgonu W. C..

W dniu 29 października 2002r. żona zmarłego - M. C. złożyła wniosek w sprawie ustalenia uprawnień i wypłaty wojskowej renty rodzinnej na siebie i na małoletnią córkę K. C. urodzoną (...)

Decyzją z dnia 7 listopada 2002r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w W. przyznał M. C. wojskową rentę rodzinną, poczynając od dnia 15 lipca 2002r.

Pismem z dnia 12 listopada 2002r. Wojskowe Biuro Emerytalne w W. zwróciło się do Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w W. o nadesłanie orzeczenia komisji lekarskiej o związku śmierci ze służbą wojskową zmarłego w dniu 15 lipca 2002r. mjr W. C..

W orzeczeniu nr(...) z dnia 17 grudnia 2002r. Rejonowa Wojskowa Komisja Lekarska w W. stwierdziła, że przyczyną zgonu W. C. był zawał mięśnia sercowego i śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, ponieważ jest następstwem choroby wymienionej w Z.. Nr 2 do zarządzenia MON z dnia 6 grudnia 1994r. (M.P. Nr 66, poz.591), a warunki służby wojskowej przyczyniły się do ujawnienia tej choroby. Stwierdziła jednocześnie, że śmierć nie jest następstwem choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, z tytułu której przysługują świadczenia odszkodowawcze. Śmierć nie jest również następstwem wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową. Orzeczenie zawierało pouczenie o prawie wniesienia odwołania na piśmie w ciągu 14 dni, licząc od dnia otrzymania orzeczenia, do Centralnej Komisji Lekarskiej w W. za pośrednictwem (...) w W.. Orzeczenie to otrzymała M. C., Szef WSzW w W. oraz organ emerytalny.

Decyzją z dnia 12 października 2007r. o przyznaniu prawa do renty rodzinnej organ emerytalny ustalił, że M. C. jest uprawniona do renty rodzinnej do dnia 31 sierpnia 2008r. i na ten dzień ustalił również uprawnienia do renty rodzinnej K. C..

Pismem z dnia 12 maja 2008r. organ emerytalny zawiadomił M. C., że prawo do renty z tytułu okresowej niezdolności do pracy ustaje z dniem 31 sierpnia 2008r., a jednocześnie poinformował, że wojskowy organ emerytalny będzie mógł ustalić dalsze prawo do renty, jeżeli orzecznik ZUS orzeknie, iż niezdolność do pracy uzasadniająca prawo do renty w dalszym ciągu istnieje.

Ze znajdującej się w aktach emerytalnych notatki służbowej z dnia 14 sierpnia 2008r. wynika, że M. C. poinformowała organ emerytalny, iż nie będzie miała prawa do renty po 31 sierpnia 2008r., albowiem orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS Nr (...) II Oddziału ZUS w W. z dnia 17 września 2008r. ustalono, że nie jest ona niezdolna do pracy, a zatem od 1 września 2008r. do renty rodzinnej uprawniona będzie jedynie córka K. C..

W dniu 22 lutego 2010r. K. C. złożyła wniosek o zmianę decyzji o przyznaniu wojskowej renty rodzinnej w związku z uznaniem śmierci jej ojca - W. C. jako następstwo wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową. Do wniosku dołączyła wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia z dnia 5 stycznia 2009r. (sygn. akt VIIIU 823/05), decyzję Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w W. (...)z dnia 20 maja 2009r. o przyznaniu jednorazowego odszkodowania pieniężnego, decyzję Nr (...) Przewodniczącego Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej z dnia 5 października 2009r. o uchyleniu orzeczenia (...) w W. z dnia 17.12.2002r. oraz orzeczenie (...) w W. z dnia 19.02.2003r. i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania do Rejonowej Komisji Lekarskiej w W., a także orzeczenie (...) Rejonowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 20 października 2009r. w przedmiocie ustalenia związku śmierci W. C. z zawodową służbą wojskową.

Z orzeczenia nr (...) (...) w W. z dnia 20 października 2009r. (data wpływu do (...) w W. 14 grudnia 2009r.) wynikało, że przyczyną zgonu W. C. była ostra niewydolność oddechowo-krążeniowa w przebiegu zawału mięśnia sercowego i jego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, jako następstwo wypadku.

Na rozprawie w dniu 19 września 2011 r. w sprawie XIV U 1287/11 z odwołania K. C. z udziałem zainteresowanej M. C., ich pełnomocnik wnosił o zasądzenie zwiększonej renty za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r. na rzecz M. C..

Wyrokiem z dnia 19 września 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie wniosek o wyrównanie wypłaty renty rodzinnej M. C. przekazał do rozpoznania Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w W..

Skarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 18 stycznia 2012r., organ emerytalny odmówił M. C. wypłaty zwiększenia renty rodzinnej za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r.

Mając powyższe ustalenia na uwadze, Sąd Okręgowy zważył, iż wysokość rent rodzinnych określa przepis art. 24 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (j.t. Dz. U. z 2004r.

Nr 8, poz.66 ze zm.) i przepis ten pozostaje w związku w podstawami wymiaru rent inwalidzkich określonymi w art.22 powołanej ustawy.

M. C. początkowo miał zastosowanie przepis art.24 pkt 1, bez uwzględnienia zwiększonej podstawy wymiaru określonej w art. 22 ust.2, bowiem z orzeczenia(...) w W. z dnia 17 grudnia 2002r. jednoznacznie wynikało, że śmierć W. C. nie była następstwem choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, z tytułu której przysługują świadczenia odszkodowawcze. Śmierć nie była również następstwem wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową. Orzeczenie Rejonowej Komisji Lekarskiej w W. w tym zakresie zostało utrzymane w mocy orzeczeniem Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W..

Sytuacja uległa zmianie po uchyleniu przez Przewodniczącego (...) w W. - decyzją z dnia 5 października 2009r. - orzeczenia Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 17 grudnia 2002r. i orzeczenia Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 19 lutego 2003r. oraz wydaniu nowego orzeczenia przez Rejonową Wojskową Komisję Lekarską w W. w dniu 20 października 2009r., w którym stwierdzono, że przyczyną zgonu W. C. była ostra niewydolność oddechowo-krażeniową w przebiegu zawału mięśnia sercowego i jego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową -jako następstwo wypadku.

Tym samym została spełniona przesłanka z art. 22 ust.2 wojskowej ustawy emerytalnej do zwiększenia renty rodzinnej o 10% przy uwzględnieniu treści art.24 pkt 1 ustawy, bowiem oczywistym stało się, że śmierć W. C. nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą.

Przepisy wojskowej ustawy emerytalnej (art.41-46) określają zasady wypłaty renty świadczeń.

Art. 41 ust. 1 powołanej ustawy stanowi, że świadczenia pieniężne wypłaca się od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym złożono wniosek określony art. 31 ust.3, jeżeli prawo do tego świadczenia zostało ustalone na wniosek zainteresowanego lub w którym wydano decyzję z urzędu.

Natomiast art. 45 ust. 1-3 wojskowej ustawy emerytalnej określa zasady wznowienia wypłaty świadczeń po ustaniu przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczeń, na którą to podstawę prawną powoływał się pełnomocnik odwołującej M. C. w odwołaniu i w piśmie procesowym z dnia 27 kwietnia 2012r.

Przepis art. 45 wojskowej ustawy emerytalnej w ogóle nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem w sytuacji faktycznej M. C. nie było w ogóle wstrzymania wypłaty świadczeń.

Art. 24 wojskowej ustawy emerytalnej stanowi, że renta rodzinna przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem na zasadach określonych w art.65-74 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2009r. Nr 153 poz.1227 ze zm.).

Skoro art. 24 wojskowej ustawy emerytalnej odsyła do zasad wypłaty renty rodzinnej określonej w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, to do wypłaty wojskowej renty rodzinnej mają zastosowanie przepisy powołanej ustawy wymienione w rozdziale 3 „Ogólne zasady wypłaty świadczeń”.

Zgodnie z art.133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenie wypłaca się od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu.

Wniosek o wypłatę zwiększonej renty rodzinnej M. C. za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r., jej pełnomocnik złożył na rozprawie w dniu 19 września 2011 r. i wniosek ten wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 19 września 2011 r. został przekazany do rozpoznania Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W..

Wniosek dotyczył okresu sprzed 14 grudnia 2009r. tj. sprzed daty wpływu do Wojskowego Biura Emerytalnego w W. orzeczenia (...)w W. w sprawie ustalenia związku śmierci W. C. z zawodową służbą wojskową jako następstwem wypadku.

Orzeczenie to mogło dotyczyć jedynie osób, które w tym czasie były uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym W. C., nie mogło natomiast odnieść skutku do osób, które utraciły uprawnienia do renty rodzinnej. Taka sytuacja ma miejsce w odniesieniu do M. C., której prawo do renty rodzinnej ustalało w dniu 31 sierpnia 2008r.

Przepis art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przewiduje możliwość wypłaty świadczenia za okres 3 lat poprzedzających miesiąc o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Analizując podejmowane czynności przez organ emerytalny przy ustalaniu wysokości wojskowej renty rodzinnej M. C. po zmarłym mężu W. C., nie można dopatrzeć jakichkolwiek uchybień w tym zakresie i dlatego brak jest jakichkolwiek podstaw do przypisania błędu wojskowemu organowi rentowemu.

Wojskowy organ emerytalny przy ustalaniu uprawnień M. C. do wojskowej renty rodzinnej po zmarłym mężu - W. C., był ustawowo związany prawomocnym orzeczeniem (...) S (...) w W. z dnia 17 grudnia 2002r. i nie miał żadnych uprawnień do innych ustaleń, niż to wynikało z przywołanego orzeczenia.

Uchylenie orzeczenia (...) w W. z dnia 17 grudnia 2002r. oraz orzeczenia (...) w W. z dnia 19 lutego 2003r. (...) i wydanie orzeczenia (...) (...) w W. w sprawie ustalenia związku śmierci z zawodową służbą wojskową z dnia 20 października 2009r. oraz przekazanie tego orzeczenia organowi emerytalnemu w dniu 14 grudnia 2009r., umożliwiło Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W. wydanie nowej decyzji z dnia 22 marca 2010r. i ustalenie nowej wysokości wojskowej renty rodzinnej jedynie K. C. od dnia 1 marca 2010r. (wniosek K. C. z dnia 22 lutego 2010r.), z jednorazowym wyrównaniem od 1 grudnia 2009r. Nie mógł natomiast podjąć jakichkolwiek czynności w tym zakresie w odniesieniu do M. C., której prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu - W. C., ustalało z dniem 31 sierpnia 2008r.

Z tych względów, Sąd Okręgowy uznał, iż skarżona decyzja jest prawidłowa.

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik odwołującej się, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 45 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2004r. Nr 8,poz. 66 ze zm.) oraz art. 133 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009r.Nr.153 poz.1227 ze zm.)

- naruszenie przepisu postępowania cywilnego tj. przepisu art. 386 § 6 k.p.c.;

- naruszenie przepisów postępowania które miało wpływ na wynik sprawy, to jest przepisu art. 233 k.p.c., poprzez oparcie rozstrzygnięcia na podstawie niewłaściwie dokonanej oceny dowodów i nie rozważenia wszechstronnie zebranego materiału dowodowego; Sąd orzekł wbrew treści materiału dowodowego nie odnosząc się do podstaw odwołania (art. 45 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy...) przez co swobodna ocena materiału dowodowego stała się w ten sposób oceną dowolną i nie bezstronną.

Wskazując na tego rodzaju zarzuty, apelacja wnosi o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa w całości poprzez zmianę decyzji organu rentowego z dnia 18.01.2012 roku w przedmiocie wyrównania renty rodzinnej należnej M. C. za okres od 13 sierpnia 2007 roku do 31 sierpnia 2008roku; bądź też uchylenie w/w wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania;

2. zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu apelacja podnosi, że Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku dopuścił się obrazy prawa materialnego poprzez przyjęcie tezy, jakoby przepis art.45 ustawy o emeryturach i rentach żołnierzy, nie miał zastosowania do odwołującej się. Pogląd ten Sąd oparł o błędne założenie, że przepis ma tylko zastosowanie w przypadku wstrzymania wypłaty świadczeń. Zdaniem Sądu przepis art. 45 ust. 1-3 wojskowej ustawy emerytalnej, określa zasady wznowienia wypłaty świadczeń po ustaniu przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczeń. Sąd nie przeczytał ustępu 3 w/w artykułu, który wyraźnie stanowi że zasady w nim obowiązujące mają także zastosowanie w przypadku ponownego ustalania wysokości świadczenia.

Nie wiedzieć czemu, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w przypadku odwołującej się, mają zastosowanie przepisy rozdziału 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a konkretnie art.133 tej ustawy. Jednakże Sąd w swoim uzasadnieniu cytuje tylko ust.1 tego artykułu. Gdyby - pomimo błędnego zastosowania tego przepisu - Sąd dokonał jego zastosowania w całości, to i tak należało dojść do wniosku, że wyrównanie świadczenia odwołującej się należy. Sąd jednak w jednym, jak i w drugim przypadku, powołał się na ustępy 1-sze przepisów, pomijając przepisy zawarte w pozostałych ustępach, przez co dopuścił się ich błędnej interpretacji.

Nadto apelacja podnosi, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że organ emerytalny jest bezwolnym i bezmyślnym organem wydającym swoje decyzje w oparciu o orzeczenia komisji lekarskich. Podstawą takiego, a nie innego rozstrzygnięcia Sądu, jest przekonanie, że organ jest zawsze związany aktualnym orzeczeniem komisji lekarskiej, a jej błędy - chociaż wyraźnie stwierdzone w późniejszych orzeczeniach czy też wyrokach - nie mają wpływu na decyzje przez niego wydawane. Pogląd o tyle kuriozalny, że prowadzi do podważenia zasady jedności Skarbu Państwa. Komisje lekarskie orzekają na rzecz organów rentowych, a błędy przez nie popełniane, niestety obciążają organy rentowe, gdyż mają wpływ na wydawane przez nie decyzje.

Sąd Okręgowy milcząco przemyka się nad odpowiedzią na zasadnicze dla sprawy pytanie: kto odpowiada za błąd orzeczniczy Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej, a także Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej. Biorąc pod uwagę brak legitymacji procesowej komisji lekarskich jedynym organem odpowiadającym za błędy tych komisji może być tylko Wojskowe Biuro Emerytalne. Przyjęcie tezy, że za błędy Wojskowych Komisji Lekarskich nikt nie odpowiada, prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa obywatela do Sądu.

Tyle popełnionych błędów w świetle faktu iż stanowisko organu rentowego jest w rażącej sprzeczności z w/w przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego, skłaniają apelującego do wniosku o zmianę wyroku Sądu Okręgowego, bądź też uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zasady współżycia społecznego w powiązaniu z naruszeniem powyższych przepisów materialnych i proceduralnych zostały naruszone już przez sam fakt pobierania zaniżonej renty rodzinnej przez córkę odwołującej się od 2002 roku. Zaniżenie wysokości renty o 10% nastąpiło w wyniku niewątpliwego błędu organu emerytalnego. Przepisy w takich przypadkach pozwalają dochodzić wyrównania za okres 3 lat wstecz od złożenia wniosku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej się nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć wypada, iż Sąd Okręgowy – rozpoznając niniejszą sprawę – nie był związany oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania, wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 maja 2011r. (sygn. akt IIIAUa 127/11), albowiem był nimi związany Sąd Okręgowy w Warszawie przy ponownym rozpoznaniu sprawy z odwołania K. C. o wyrównanie wypłaty wojskowej renty rodzinnej, która to sprawa zakończyła się wydaniem wyroku w dniu 19 września 2011r. (sygn. akt XIV U 1287/11); wyrok ten – na skutek apelacji pełnomocnika K. C. – został poddany kontroli instancyjnej Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który wyrokiem z dnia 31 października 2012r. (sygn. akt IIIAUa 193/12) apelację tę oddalił. W teże apelacji pełnomocnik nie zgłaszał zarzutu naruszenia art. 386 §6 k.p.c.

Zauważyć także należy, iż M. C. posiadała prawo do wojskowej renty rodzinnej w okresie od 15 lipca 2002r. do 31 sierpnia 2008r. – było to zatem świadczenie zakreślone końcowym terminem, po upływie którego – zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 666 ze zm.) – przestał istnieć jeden z warunków wymaganych do uzyskania prawa do świadczenia (konkretnie - odwołująca się nie przedstawiła orzeczenia lekarza-orzecznika ZUS, kwalifikującego ją nadal jako osobę niezdolną do pracy).

W związku z powyższym, organ emerytalny - po dniu 31 sierpnia 2008r. - wstrzymał dalszą wypłatę wojskowej renty rodzinnej dla M. C. (art. 44 ust. 1 pkt 1 cyt. wyżej ustawy).

Wojskowa renta rodzinna na rzecz M. C. i jej córki – K. C., została pierwotnie ustalona decyzją organu emerytalnego z dnia 7 listopada 2002r. i jej wysokość została obliczona od podstawy wymiaru, stanowiącej 85% z kwoty świadczenia, jakie przysługiwałoby zmarłemu W. C. tj. od kwoty 3.756,52 zł, a zatem renta rodzina wyniosła 3.193,04 zł.

Przy ustalaniu wysokości świadczenia rentowego, jakie przysługiwałoby zmarłemu – W. C., organ emerytalny uwzględnił treść orzeczenia Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 17 grudnia 2002r. (...), w którym to orzeczeniu stwierdzono, że:

- śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, ponieważ jest następstwem choroby wymienionej w Załączniku Nr 2 do zarządzenia MON z dnia 6 grudnia (...). (M.P. Nr 66, poz. 591) a warunki służby wojskowej przyczyniły się do ujawnienia tej choroby;

- śmierć nie jest następstwem choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej z tytułu której przysługują świadczenia odszkodowawcze;

- śmierć nie jest również następstwem wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową.

Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy orzeczeniem Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 19 lutego 2003r. (Nr (...)), a w którym to orzeczeniu podniesiono, iż śmierć mjr W. C. była wyłącznie następstwem choroby wieńcowej, która to choroba – zgodnie z w/w zarządzeniem MON z 1994r. – stanowi schorzenie pozostające w związku ze służbą wojskową, ale bez uprawnień do świadczeń odszkodowawczych.

Opierając się także na wyżej wymienionych orzeczeniach wojskowych komisji, Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w W. wydał w dniu 25 października 2003r. decyzję odmawiającą prawa do jednorazowego odszkodowania pieniężnego. Decyzja ta została zmieniona wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 5 stycznia 2009r. (sygn. akt VIIIU 823/05) w ten sposób, że przyznano odwołującej się M. C. odszkodowanie pieniężne z tytułu śmierci męża W. C. w dniu 15 lipca 2002r.

Realizując powyższy wyrok Sądu Rejonowego a także ustalając dodatkowo, że do tegoż jednorazowego odszkodowania jest uprawniona także córka odwołującej się - K. C., Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w W. decyzją z dnia 20 maja 2009r. przyznał obu uprawnionym stosowną kwotę jednorazowego odszkodowania pieniężnego.

M. C. w dniu 27 lipca 2009r. wystąpiła do Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z wnioskiem o podjęcie w trybie nadzoru służbowego, o uchylenie wcześniejszych orzeczeń Rejonowej i Centralnej Komisji Wojskowej z dnia 17 grudnia 2002r. (Nr(...)) i z dnia 19 lutego 2003r. (...)

Przewodniczący Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej decyzją z dnia 5 października 2009r. uchylił w całości obydwa wyżej wymienione orzeczenia i zarządził ponowne rozpatrzenie sprawy przez (...) w W..

Rejonowa Wojskowa Komisja Lekarska w W. orzeczeniem z dnia 20 października 2009r. (Nr (...)) – działając na podstawie §27 pkt 1 ust.3 w zw. z §32 pkt 2 rozporządzenia MON z dnia 10 stycznia 2006r. (Dz. U. Nr 12, poz. 75) stwierdziła, że przyczyną zgonu W. C. była ostra niewydolność oddechowo-kръżeniowa w przebiegu zawału mięśnia

sercowego i śmierć ta pozostaje w związku ze służbą wojskową, jako następstwo wypadku (odpis tego orzeczenia został przesłany organowi emerytalnemu w dniu 14 grudnia 2009r.).

K. C. w dniu 19 lutego 2010r. wystąpiła do organu emerytalnego z wnioskiem o zmianę decyzji o przyznaniu wojskowej renty rodzinnej w związku z uznaniem śmierci ojca jako następstwo wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową; do wniosku tego dołączyła odpis wyroku SR dla Warszawy Śródmieścia z 5.01.2009r., odpis decyzji Szefa WSzW w W. z dnia 20.05.2009r., odpis decyzji Przewodniczącego (...) z dnia 5.10.2009r. oraz odpis orzeczenia (...) z dnia 20.10.2009r.

W rozpoznaniu tego wniosku, organ emerytalny wydał w dniu 22 marca 2010r. decyzję, która została – wskutek odwołania K. C. – poddana kontroli sądowej. Ostatecznie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 października 2012r. (sygn. akt IIIAUa 193/12) oddalono apelację K. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 września 2011r. (sygn. akt XIV U 1287/11). W sprawie tej nie zostało sporządzone pisemne uzasadnienie ze strony Sądu Apelacyjnego, a zatem można jedynie domniemywać, iż zostało podzielone stanowisko Sądu Okręgowego, sprowadzające się do braku podstaw do przypisania organowi emerytalnemu błędu, który skutkowałby wyrównaniem K. C. świadczenia rentowego za okres 3 lat wstecz. Orzeczenie to jest prawomocne, a zatem jego ocena w niniejszym postępowaniu jest bezprzedmiotowa.

Powracając do sytuacji faktycznej odwołującej się – M. C., to podnieść jedynie należy, iż na rozprawie odbytej w dniu 19 września 2011r. w wyżej przywołanej sprawie XIV U 1287/11 (odwołująca się posiadała w niej status zainteresowanej) jej pełnomocnik zgłosił wniosek o zwiększenie także dla niej wysokości wojskowej renty rodzinnej i wypłacenie wyrównania za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r.; wniosek ten został oparty na treści art. 45 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy raz ich rodzin (wyżej cyt.).

Sąd Okręgowy w zacytowanym wyżej wyroku z dnia 19 września 2011r. wniosek M. C. o wyrównanie wypłaty renty rodzinnej przekazał do rozpoznania organowi emerytalnemu (punkt 2 wyroku w sprawie XIVU 1287/11).

Organ emerytalny – po rozpoznaniu wniosku z dnia 19 września 2011r. – wydał w dniu 18 stycznia 2012r. skarżoną w niniejszej sprawie decyzję o odmowie wypłaty zwiększonej renty rodzinnej dla M. C..

Organ emerytalny w uzasadnieniu swego stanowiska twierdził, iż w dacie, gdy do organu emerytalnego wpłynęło orzeczenie Rejonowej Wojskowej Komisji Lekarskiej w W. z dnia 20 października 2009r. (Nr (...)) stwierdzające że śmierć W. C. pozostaje w związku ze służbą wojskową i jest następstwem wypadku, tj. w dniu 14 grudnia 2009r. odwołująca się nie pobierała już renty rodzinnej i organ emerytalny nie mógł przyznać jej zwiększonego o 10% świadczenia. Nadto organ emerytalny podniósł, że nie popełnił błędu, a świadczenie rentowe odwołującej się przyznał w oparciu o orzeczenia komisji lekarskich.

Argumentacja ta - w ocenie Sądu Apelacyjnego - pozostawała niejednoznaczna i częściowo nietrafna. Także Sąd Okręgowy - ferując zaskarżony wyrok - nie wskazał na pełną i przekonującą argumentację prawną, mającą znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a już z całą pewnością błędnie uznał, iż nie miało miejsca wstrzymanie odwołującej się wypłaty należnej jej wojskowej renty rodzinnej od dnia 1 września 2008r. Owo wstrzymanie wypłaty miało miejsce, zgodnie z powołanym wyżej art. 44 ust.1 pkt. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy. Przepisy ustawowe nie przewidują wygaśnięcia prawa do świadczenia, lecz wskazują jedynie na istnienie takiego prawa w określonym przedziale czasowym, po czym (np. gdy ustanie jeden z warunków do nabycia tego prawa) następuje wstrzymanie jego wypłaty na dalszy okres.

W celu dokonania wzmiankowanej wszechstronnej oceny prawnej, Sąd Apelacyjny uznaje za niezbędne, odniesienie się w pierwszej kolejności do znaczenia orzeczeń wojskowych komisji lekarskich w postępowaniu prowadzonym przez wojskowy organ emerytalny o przyznanie prawa do świadczeń i ustalania ich wysokości, a zwłaszcza do kwestii odpowiedzialności organu emerytalnego za błąd orzeczniczy tychże komisji.

Problematyka ta była już wprawdzie przedmiotem dogłębnej analizy orzecznictwa, w tym zwłaszcza uchwały Sądu Najwyższego – 7 Sędziów z dnia 27 października 1999r. (...) 9/99 (OSNP 200/5/167) a także postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego – 7 Sędziów OSA 1/00 ((...)) lecz jako, że była ona dokonywana na tle nieobowiązujących już aktów prawnych, koniecznym jest uaktualnienie, z pełną aprobatą Sądu Apelacyjnego w niniejszym składzie, dla przyjętej wykładni prawa.

Orzeczenia komisji lekarskich działających w sprawach żołnierzy zawodowych, żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej oraz emerytów i rencistów wojskowych – wedle treści rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 stycznia 2010r. w sprawie orzekania o zdolności do zawodowej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz. U. z 2010r. Nr 15, poz. 80 ze zm.; poprzedzonego rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 maja 2004r. - Dz. U. z 2004r. Nr 1422 ze zm., poprzedzonego z kolei rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 1992r. - Dz. U. z 1994r. Nr 57, poz. 278 ze zm.) – dzielą się na dwie zasadnicze grupy.

Pierwsza z nich obejmuje kwestie zaliczenia danej osoby do określonej kategorii zdolności do służby. Komisje lekarskie, działające w sprawach funkcjonariuszy czy kandydatów do służb mundurowych (także kandydatów na żołnierzy), są organami administracji publicznej i swe rozstrzygnięcia podejmują w formie decyzji administracyjnych, nazywanych orzeczeniami. Orzeczenia te łączą elementy wiedzy z elementami typowymi dla orzecznictwa administracyjnego. Ma być w nich bowiem rozpoznanie lekarskie (element wiedzy medycznej) oraz ustalenie kategorii do służby lub określenie związku chorób i ułomności ze służbą (element orzecznictwa). Trzecim obligatoryjnym ich składnikiem jest uzasadnienie, które ma wykazać zasadność rozpoznania lekarskiego oraz zaliczenia do kategorii zdolności do służby lub określenia związku chorób i ułomności ze służbą. Wskazuje to bezspornie na władztwo i jednostronność działania takich komisji lekarskich oraz potwierdza prawidłowość kwalifikowania omawianych działań do decyzji administracyjnych. Decyzje te podlegają kontroli sądu administracyjnego.

Natomiast druga grupa orzeczeń to orzeczenia ustalające schorzenia danej osoby, ich związek ze służbą i stopień inwalidztwa m.in. dla celów emerytalno-rentowych. Podstawą tych orzeczeń są odrębne przepisy, to jest przepisy rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie orzekania o inwalidztwie żołnierzy zawodowych, żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej oraz emerytów i rencistów wojskowych, a także właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz. U. Nr 12, poz. 75) - wydanego na podstawie delegacji zawartej w art. 21b ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 z późn. zm.; poprzedzonego rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 grudnia 1994r. w sprawie orzekania o inwalidztwie żołnierzy zawodowych, emerytów i rencistów wojskowych - Dz. U. z 1994r. Nr 131, poz. 665 ze zm.) Takie orzeczenia nie mają samodzielnego bytu. Są one poddawane kontroli przez sądy powszechne w ramach odwołań od decyzji wydawanych w innych postępowaniach przez organy właściwe w sprawach odszkodowawczych lub emerytalno-rentowych. Orzeczenia z tej drugiej grupy mają wyłącznie charakter orzeczenia wstępnego, jako jedna z przesłanek ustalenia prawa do określonych świadczeń, ich zakresu i wysokości. W konsekwencji nie podlegają one zaskarżeniu do sądu administracyjnego, gdyż sprawy orzekania o inwalidztwie i związku schorzeń ze służbą nie należą do jego właściwości, lecz do właściwości sądów powszechnych (sądów ubezpieczeń społecznych).

Mamy tu zatem do czynienia z analogią do orzecznictwa lekarzy-orzeczników, którzy nie wydają decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy czy chorobą zawodową.

Wydane przez wojskowy organ emerytalny decyzje w sprawie konkretnych świadczeń przewidzianych ustawą z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (wyżej cyt.), dla których podstawę stanowią orzeczenia wojskowych komisji lekarskich, podlegają następnie kontroli sądu ubezpieczeń społecznych, co sprawia iż w prowadzonym postępowaniu sądowym jest możliwym dokonywanie odmiennej oceny związku danego schorzenia lub śmierci ze służbą wojskową.

Skoro tak, to należy przyjąć, iż to **wojskowy organ emerytalny – podobnie jak każdy inny organ rentowy – bierze pełną odpowiedzialność za prawidłowość wydanej przez siebie decyzji, w tym w zakresie poniesienia konsekwencji błędnego orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej.**

Jeżeli chodzi o pojęcie „błędu” organu rentowego, to zauważyć wypada, że w prawie ubezpieczeń społecznych jest ono swoiste i szerokie tzn. oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania samego organu rentowego, czy też niewłaściwych działań pracodawców, albo wadliwej techniki legislacyjnej, czyli skutkiem niejednoznaczności norm prawnych, albo też błędnej wykładni obowiązujących przepisów. Orzecznictwo sądowe w tym zakresie pozostaje bardzo obszerne, zwłaszcza na tle art. 133 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.).

Wracając na grunt stanu faktycznego niniejszej sprawy, uznać zatem należy, iż wojskowy organ emerytalny odpowiada za błędne orzeczenia (...) z dnia 17.12.2002r. oraz (...) z dnia 19.02.2003r., wobec ich następczego uchylecia i wydania nowego orzeczenia (...) z dnia 20.10.2009r.

Nie mniej jednak, zrealizowanie żądania odwołującej się z dnia 19 września 2011r. o zwiększenie dla niej wysokości wojskowej renty rodzinnej i wypłacenie stosownego wyrównania za okres od 13 sierpnia 2007r. do 31 sierpnia 2008r., nie mogło odnieść oczekiwanego skutku.

Zgodnie z zapisem art. 45 ust. 2-3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych (...), jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu emerytalnego, wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym ja wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż trzy lata wstecz, licząc od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu. Identyczna regulacja obejmuje przypadki ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, po złożeniu wniosku o wznowienie postępowania.

Odwołująca się - pobierająca wojskową rentę rodzinną do dnia 31 sierpnia 2008r. - przed dniem 19 grudnia 2011r. nie składała wniosku o przyznanie jej dochodzonego przyznania wzrostu świadczenia rentowego i wypłacenia wyrównania. Termin 3-letni, liczony wstecz od daty złożenia wniosku, to dzień 19 września 2008r. Natomiast w miesiącu wrześniu 2008r. odwołująca się nie posiadała już prawa do wojskowej renty rodzinnej.

Organ emerytalny podejmuje decyzje w rozpoznaniu konkretnego wniosku danej osoby. Po wydaniu wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieści z dnia 5.01.2009r. oraz orzeczenia (...) w W. z dnia 20.10.2009r., odwołująca się nie złożyła takiego wniosku do organu emerytalnego, a tenże organ nie był obowiązany do wydawania w tej sprawie decyzji z urzędu. Jedynie córka odwołującej się – K. C. (pobierająca rentę rodzinną) z wnioskiem tym wystąpiła w dniu 10 lutego 2010r. Odwołująca się oraz jej córka uzyskały w międzyczasie jednorazowe odszkodowanie pieniężne, zaś córka K. – także częściowe wyrównanie renty rodzinnej.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny – na podstawie art. 385 k.p.c. – orzekł, jak w sentencji wyroku.